

DR. ROMAN SAVNIK

POMEMBNI ROJAKI IZ SELŠKE DOLINE

Selška dolina je takoj za sosednjo Poljansko dolino z likovnimi ustvarjalci najbolj bogata slovenska pokrajina. V Zgornji Sorici se je leta 1782 rodil podobar **Janez Grohar**, ki je tu umrl 13. februarja 1852. Imel je svojo delavnico v Železnikih, kjer je izdeloval opremo za razne cerkve v bližnji in širši okolici. Pri njem se je šolalo več podobarjev, med njimi bratje Zajci iz Sovodnja, Štefan Šubic iz Hotovlje, Matej Tomc z Dobrove pri Ljubljani in **Marko Peternel**. Slednji se je rodil 15. aprila 1819 v Davči. Naselil se je v Selcih ter tu bival do smrti 9. decembra 1905. Izdeloval je oltarje za cerkve na Gorenjskem, med drugim na Bukovici, v Bukovščici, na Prtovču, v Železnikih ter za cerkvi sv. Miklavža nad Golico in sv. Tomaža nad Praprotnim. Iz Selc je bila doma leta 1821 rojena **Marija Pavlič**, po domače Micka Blažičeva. Slikala je panjske končnice, podobe na steklo, bridke martre itd. Delavnico je imela v rojstni vasi, kjer je umrla 12. septembra 1891. Kot slikar je precej obetal **Gregor Kemperle** iz Podlonka. Rodil se je 5. marca 1837, a je že 19. avgusta 1858 umrl v Stari Loki sredi bogoslovnih študij. V ljubljanskem Alojzijevišču hranijo več njegovih oljnih slik. V Železnikih se je rodil 23. maja 1844 in tu 27. decembra 1927 umrl **Tone Klemenčič-Plnadar**. Rezbarstva in podobarstva se je učil pri Štefanu Šubicu v Poljanah in uspešno deloval kot ljudski umetnik. Visoko starost je dočakal kipar in podobar **Josip Grošelj**, ki je izdeloval različno cerkveno opremo. Njegovo delo je kip sv. Janeza Nepomuka na mostu v Škofji Loki. Rodil se je 15. marca 1854 v Selcih in tu umrl 15. januarja 1941.

Bližnji sorodnik podobarja Janeza Groharja je bil znameniti slikar **Ivan Grohar**, ki se je zelo težko prebijal skozi življenje. Rodil se je 15. junija 1867 v Spodnji Sorici. Komaj napol dorastel je bil za hlapca in pastirja v Davči. Kot

Groharjeva rojstna hiša v
Spodnji Sorici
Foto France Planina

slikar je bil najprej samouk, nato vajenec pri slikarju Matiji Bradaški v Kranju, končno pa se je šolal v Gradcu in Münchnu, kjer se je seznanil z Ažbetom in spoprijateljil z Jakopičem. Večino življenja je prebil na Slovenskem, kjer je slikal pokrajinske motive zlasti okrog Sorice in Škofje Loke, nabožne podobe, portrete, ženske prizore, ilustracije. Kot krajinar se je razvil v odličnega predstavnika slovenskega impresionizma. Sodeloval je pri ustanovitvi prvega slovenskega umetniškega kluba Save, organiziral naše razstave v tujini ter razstavljal na Dunaju, v Berlinu, Londonu, Beogradu in Ljubljani. V cerkvi v Sorici je njegova podoba Sv. družine, v znamenju v Podrožtu njegova slika Marijino kronanje. Umril je 19. aprila 1911 v Ljubljani. V Dražgošah se je rodil 21. marca 1913 slikar **Gabrijel Stupica**. Študiral je na slikarski akademiji v Zagrebu in bil profesor za slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Slikal je tihožitja, portrete, figuralne kompozicije, uveljavljal pa se je tudi kot scenograf. Sodi med pionirje naše in evropske moderne umetnosti. Razstavljal je doma in na tujem. Pri njem se je izšolalo več vidnejših slovenskih slikarjev in grafikov.

V različnih strokah se je uveljavila vrsta profesorjev. **Ivan Tušek** je bil prirodoslovec, ki se je posvečal zlasti botaniki. Rodil se je 13. avgusta 1835 v Martinj vrhu in je 10. marca 1877 umrl v Ljubljani. Kot dijak je bil član vajevecev, nato srednješolski profesor v Zagrebu in Ljubljani. Napisal je več hrvatskih učbenikov za matematiko in prirodopis, v slovenščini pa je objavljaval poljudnoznanstvene leposlovne črtice, svoje zapise ljudskih pripovedk ter prevedel nekaj prirodoslovnih učbenikov, ki jih je izdala Slovenska matica. Izjemno se je zanimal za kraške jame v rodni okolici. **Luka Lavtar** je bil matematik in fizik. Rodil se je 20. oktobra 1846 v Železnikih in umrl 9. marca 1915 v Mariboru, kjer je dolgo let poučeval na učiteljskišči. Ker se je bavil z metodiko pouka fizike in matematike v osnovni in srednji šoli, je pisal metodične knjige, brošure in članke, nove računice za osnovne šole, sestavil pa je tudi posebno računalno ob spoznanju, da sloni vse računanje na štetju.

Franc Kos je bil zgodovinar in je postavil temelje tej znanstveni disciplini na Slovenskem. Rodil se je 24. decembra 1853 v Selcih. Bil je profesor na učiteljskišči v Gorici do vojne med Avstrijo in Italijo leta 1915, nakar se je naselil na Dunaju in končno nastanil v Ljubljani, kjer je umrl 14. marca 1924. Poglavitno torišče njegovega znanstvenega dela je bil študij srednjeveške zgodovine Slovencev, o kateri je pisal tehtne razprave, ki jih je oprl na dokumentirane vire. Njegovi najpomembnejši deli sta Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja, ki so izšli leta 1894 na 374 straneh, in Gradivo za zgodovino Slovencev, ki zajema vire za čas od 501 do 1246. Izšlo je v petih knjigah na skoraj 3000 straneh. V Gorici, ki ji je tudi posvetil več študij, sta se mu rodila zgodovinar Milko Kos, ki je nadaljeval očetovo znanstveno delo, in akademski slikar Gojmir Kos. Oba sta bila redna člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

France Koblar je kulturni zgodovinar, kritik, esejist in urednik izredno širokega razpona. Rodil se je 29. novembra 1889 v Železnikih. Do zadnje vojne je bil gimnazijski profesor v Ljubljani, nato profesor na Akademiji za igralsko umetnost, zadnja leta pa je predsednik Slovenske matice. Je redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Svoje študije je posvetil mnogim našim pesnikom in pisateljem (Ketteju, Gregorčiču, Stritarju, Finžgarju, Preglju, Bevku, Izidorju Cankarju itd.), vendar so ga od nekdanj prvenstveno zanimala domača dramska dela, njih ustvarjalci in slovensko gledališče v toliki meri, da je v vrsti svojih spisov pokazal razvojno pot naše dramatike od prvih

početkov dalje ter rast domače gledališke umetnosti in ustvarjalnosti nekaterih igralcev. Zadnje njegovo delo na tem področju je komentirana izdaja Škofje-loškega pasijona. V mlajših letih se je posvetil amaterskemu gledališkemu odru v Železnikih.

Srednješolski profesor za matematiko in fiziko v Ljubljani je **Ivan Štalec** iz Dolenje vasi, kjer se je rodil 23. decembra 1910. Napisal je nekaj učbenikov za aritmetiko in geometrijo ter sodeloval pri spisovanju učnih knjig iz fizike in matematike. Njegov najožji rojak Dolenjščan je geolog in paleontolog **Anton Ramovš**. Rodil se je 17. decembra leta 1924. Je univerzitetni profesor v Ljubljani ter objavlja v znanstvenem tisku razprave, v Loških razgledih in Proteusu pa poljudno strokovne članke iz svoje stroke. Za potrebe kmetijstva in gozdarstva se ukvarja tudi z geološkim in petrografskim kartiranjem. Univerzitetna profesorica v Ljubljani je tudi **Milica Bergant** iz Železnikov. Rodila se je 26. marca 1924. S področja splošne pedagogike objavlja znanstvene razprave in strokovne članke.

Selška dolina je dala tri pomembne učitelje. **Jožef Levičnik** se je rodil 6. aprila 1826 v Železnikih, kjer je bil organist in učitelj ter se tu uveljavljal na mnogih področjih. Objavljal je vzgojne in krajevnozgodovinske članke, potopise po Gorenjskem ter svoje priložnostne in nabožne pesmi. Bil je kronist in zgodovinar rojstnega kraja, kjer je dal pobudo za ustanovitev Bralnega društva 1854 in bil tu ponovno izvoljen za župana. Umrl je doma 8. januarja 1909. Iz Martinj vrha je bil **Matija Rant**, ki se je rodil 21. februarja 1844. Učiteljeval je v raznih krajih na Kranjskem, nazadnje na Dobrovi pri Ljubljani, kjer je bival do smrti 6. februarja 1917. Bil je priznan sadjar in čebelar. Pisal je članke gospodarske vsebine in izdal leta 1883 bogato ilustrirano knjigo Opis najnavadnejših sadjereji škodljivih mrčesov. Na Premu, kjer je nekaj let služboval, se mu je rodil sin Gvidon, ki je postal frančiškan in ugleden bogoslovni pisatelj. V Dražgošah se je rodil **Luka Jelenc** 16. oktobra 1857. Bil je nazadnje ravnatelj meščanske šole v Ljubljani, kjer je umrl 4. novembra 1942. Pred prvo vojno je vodil slovensko liberalno učiteljstvo ter bil prvi predsednik Učiteljske tiskarne. Med obema vojnama je bil član glavnega odbora UJU v Ljubljani. Organiziral je razne učiteljske gospodarske ustanove ter sodeloval pri ustanovitvi mladinske revije Zvonček.

Vrsta pravnikov iz doline se je uveljavila doma ali na tujem. V Železnikih se je rodil 24. marca 1748 **Anton Pflieger**, vitez Wertenau. Po študiju na Dunaju je opravljal visoke pravosodne funkcije v Galiciji in zatem na Dunaju, kjer je umrl 24. marca 1748. Tu je bil predsednik sekcije za zakonodajo in pravosodje, soodločal pri reorganizaciji ilirskih dežel po porazu Napoleona in odločilno vplival na končno redakcijo avstrijskega občega državnega zakonika. Ker mu je cesar izjemno zaupal, ga je leta 1806 povišal v plemiški stan. Na Češnjici se je rodil **Franc Ks. Jelenc** 26. novembra 1749. Bil je univerzitetni profesor kanonskega prava v Innsbrucku, postal tu leta 1780 rektor, nekaj časa pa je deloval tudi na univerzi v Freiburgu in Breisgau. Izdal je več nemških spisov, v katerih je zagovarjal naredbe cesarja Jožefa II. in svobodo mišljenja ter napadal papeštvo in cerkvene ustanove. Umrl je 19. aprila 1805 v Innsbrucku.

V Železnikih se je rodil 6. januarja 1772 **Gašpar Jurij Levičnik**, vitez Glomberg. Po študijah na Dunaju je tu nekaj časa poučeval na vseučilišču cerkveno pravo, kasneje pa se je posvetil odvetništvu. Pridobil si je veliko premoženje ter si kupil dvoje velikih posestev na Nižjem Avstrijskem. Zaradi blagega ravnanja s podložniki je bil 1819 povzdignjen v viteški stan. Malo pred smrtjo na

ROJSTNI KRAJI
POMEMBNIH ROJAKOV SELŠKE DOLINE

Dunaju 20. januarja 1824 je postal častni občan Wiener Neustadta. Železnikar je bil tudi **Blaž Chrobath**. Rodil se je 4. februarja 1797 in je umrl 13. julija 1848 kot odvetnik v Ljubljani. Tu je bil v tesnih stikih z graditelji slovenske kulture. Bil je dobrohoten predstojnik Prešernu, njegov dom pa zbirališče pospeševalcev naše kulture. Iz Martinj vrha je bil doma **Jernej Zupanc**. Rodil se je 22. avgusta 1810 in je umrl 11. aprila 1898 v Ljubljani kot notar. Bil je agilen društveni delavec. Dolga leta je vodil gospodarsko poslovanje Slovenske matice ter bil aktiven član mnogih narodnih društev, ki jih je tudi gmotno podpiral. Bil je oče profesorice za filozofijo na ljubljanski univerzi Alme-Sodnik Zupančeve in slikarice Anice Zupančeve.

V prvih narodnih vrstah je bil v mladih letih Železnikar **Anton Globočnik pl. Sorodolski**. Rodil se je 20. maja 1825. Kot visokošolec na Dunaju je bil leta 1848 tajnik ondotnega društva Slovenije. V tem svojstvu je 5. aprila 1848 pozval na Slovence, naj delajo za zedinjeno Slovenijo, nakar je skupaj s Petrom Kozlerjem določil belo-modro-rdečo zastavo kot slovensko narodno trobojnico. Na slovanskem kongresu v Pragi je kot zastopnik Slovencev dosegel, da se je shod izrekel za naš narodnopolitični program. Bil je v sodni službi v Ljubljani, v Osijeku in Stubici na Hrvaškem, okrajni predstojnik v Čakovcu in nazadnje 23 let okrajni glavar v Postojni. Tu si je pridobil toliko zaslug za razmah šolstva ter za turistično ureditev in zaščito Postojnske jame, da je postal častni občan. Ko je stopil v pokoj, je dobil plemstvo. Zadnja leta je živel pri svojem sinu Vladimirju na Dunaju, kjer je umrl 2. marca 1912. Pokopan je v Postojni. Pisal je pravne razprave in članke in objavil obširno monografijo o zgodovini Železnikov.

Izjemno napredno usmerjeni politik je bil **Anton Dermota**, ki se je rodil 1. januarja 1876 v Železnikih. Med visokošolskim študijem v Pragi se je navzel Masarykovega pojmovanja narodnih in socialnih problemov. Bil je odvetnik v Ljubljani in nato v Gorici, kjer je umrl 3. maja 1914. Bil je sodrudenik in nato urednik Novih zapiskov, ki jih je razvil v odlično socialno in svobodno glasilo. V svojih razpravah je analiziral slovensko gospodarsko, politično in kulturno življenje ter v času bojev za splošno in enako volilno pravico v Avstriji pristo-

pil k socialnodemokratski stranki. Mnogo je prevajal iz češkega slovstva. Politično se je uveljavljal tudi Železnikar **Lenard Lotrič**. Rodil se je 22. oktobra 1882. Po študiju v Pragi je bival do prve vojne v Trstu kot odvetniški pripravnik. Nato je služboval v Beogradu v ministrstvu in bil končno tu in v Ljubotmeru odvetnik. Leta 1908 je nastopil v Ljubljani na prvem zborovanju slovenskih svobodomislecev ter bil od 1907 do 1910 urednik revije *Svobodna misel*.

Med najpomembnejšimi zdravstvenimi delavci svoje dobe je bil **Mihael Tušek** iz Martinj vrha. Rodil se je leta 1803 in je umrl 6. marca 1843 v Ljubljani. Prevajal je nemške pesmi v slovenščino in jih nekaj objavil v Kranjski čbelici. Specialist za kožne bolezni je bil **Jernej Demšar** iz Železnikov, kjer se je rodil 19. avgusta 1875. Pisal je mnogo o kožnih boleznih in njihovem zdravljenju pa tudi o splošnih zdravstvenih vprašanjih. Umrl je 2. aprila 1961 v Ljubljani in je pokopan v Lescah. Kot docent za ortopedijo na visoki šoli za medicino v Ljubljani in kot predstojnik ortopedskega oddelka poliklinike se udeležuje **Franc Debevec**, ki se je rodil 2. aprila 1915 v Železnikih. Napisal je več razprav in strokovnih člankov in aktivno sodeloval na medicinskih kongresih in simpozijih. Železnikar je tudi **Anton Sonc**, ki se je rodil 12. oktobra 1904. Po študijah v Zagrebu je vodil med zadnjo vojno interni oddelek vojaške bolnice v Mostarju. Zdaj je internist v bolnici dr. Petra Držaja v Ljubljani, marljiv sotrudnik Zdravstvenega vestnika in referent na kongresih zdravnikov. V Dražgošah se je 2. septembra 1921 rodila **Bronislava Lotrič-Pentek**, asistentka na kliniki za ginekologijo in porodništvo v Ljubljani; objavila je več znanstvenih razprav in strokovnih člankov.

Tehtne prispevke k rasti slovenske kulture so dali številni duhovniki. Med le-temi jih je kar sedem doma v Železnikih. Časovno prvi je bil **Jožef Dagarin**, ki se je rodil 5. marca 1785. Izšel je iz janzenistične šole. Bil je Prešernov učitelj na liceju v Ljubljani in se je z njim zadnjič srečal tik pred pesnikovo smrtjo v Kranju, kjer je bil župnik, dekan in šolski nadzornik. Po Prešernovi smrti je prevzel njegovo rokopisno ostalino in knjige, nakar je rokopise izročil Janezu Bleiweisu. Če je uničil kaj ostaline, ni razčiščeno. Prešernov sodobnik je bil tudi **Jernej Levičnik**. Rodil se je 15. avgusta 1808. Po bogoslovnih študijah v Celovcu je služboval na Koroškem v takrat še slovenskem Grabštajnu in pri Gospe Sveti, zatem med Nemci v Zgornji Pleši (Inner Tauchen) nad Osojskim jezerom in nazadnje ob naši narodni meji v Šmohorju v Ziljski dolini, kjer je umrl 9. maja 1883. V mladih letih je pripadal Slomškovemu slovstvenemu krogu, pozneje pa je vzdrževal literarne stike s Prešernom in Kastelicem in objavljala svoje pesmi v Kranjski čbelici. Ob drugi obletnici smrti pesnika Prešerna, ki ga je visoko cenil, je v nemščini objavil toplo pisan pesnikov življenjepis. Prešeren mu je privoščil hudomušni epigram o Levičnjeku in Lesičnjeku.

Dne 10. januarja 1817 se je rodil v Železnikih **Anton Pintar**. Kaplanoval je v raznih krajih na Kranjskem, nakar je bil župnik na Turjaku in nazadnje na Zalem logu, kjer je umrl 20. junija 1881. Objavljala je svoje pridige, prevajal sveto pismo za Wolfovo izdajo, pisal knjige s poučno in versko vsebino ter pričeval verskovzgojne članke in nabožne pesmi. Zidal je božjepotno cerkev na Suši pri Zalem logu. **Matej Lotrič**, ki se je rodil 17. septembra 1840 v Železnikih, je umrl kot bogoslovec v domačem kraju že 15. oktobra 1864. V semenišču je urejal domači list *Lipo*, nekatere priložnostne in nabožne pesmi, ki jih je zložil, pa so izšle v tisku šele po njegovi smrti. Pomembna osebnost v našem političnem in kulturnem življenju je bil **Anton Koblar**. Rodil se je 12. junija

1854, bil deželni muzejski arhivar in od 1900 do smrti 9. avgusta 1928 župnik in dekan v Kranju. V mlajših letih je bil državni poslanec na Dunaju, kjer je že konec 19. stol kot edini med slovenskimi poslanci glasoval za splošno, direktno in tajno volilno pravico. Urejal je Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, ki so postala glasilo slovenskih zgodovinarjev, zasnoval zbirko zgodovine kranjskih fara ter izdal svojo zgodovino sorške in preške fare v posebnih knjigah. Dasi se je posvečal zlasti domači cerkveni zgodovini, je objavil tudi mnogo doneskov, ki se tudi sicer tičejo preteklosti Škofje Loke, Železnikov, Kranja in Mengša.

Neutruden hribolazec po Alpah je bil **Janko Mlakar**. Rodil se je 10. januarja 1874 in umrl 11. avgusta 1953 v Ljubljani, kjer je bil katehet. Kot eden najmarljivejših sotrudnikov Planinskega vestnika je objavljaj na poljuden in zabaven način potopise po domačih in tujih gorah. Napisal je tudi več humorističnih povesti in svoje spomine na šolska leta. Izbor njegovih potopisov je izšel v ponatisu v več knjigah. Kmalu po bogoslovnih študijah v Ljubljani je odšel v ZDA 4. oktobra 1880 rojeni **Luka Klopčič**. Tu je postal župnik v Calumetu (Michigan), kjer je dal postaviti krasno slovensko cerkev sv. Jožefa.

Duhovniki, ki so se pomembno uveljavljali izven svojega poklica, pa so bili doma tudi iz drugih krajev Selške doline. V Selcih se je verjetno rodil v začetku 17. stol. **Filip Trpin**. Vse kaže, da je bil avtor rokopisne slovenske pesmarice, ki je znana pod imenom kalobski rokopis. Umrl je 1683 v Ljubljani. Na Zalem logu se je rodil 27. marca 1765 **Jurij Miklavčič**. Po bogoslovnem študiju v Celovcu in Admontu je bil nazadnje stolni vikar in pridigar v Ljubljani, kjer je umrl 23. februarja 1829. Bil je v prijateljskih stikih z Valentinom Vodnikom, dober slovenist, med revizorji Japljevega svetega pisma in latinski pesnik. Umrl je 1683 v Ljubljani. Selčan je bil **Blaž Blaznik**. Rodil se je 27. januarja 1786. Bil je kaplan v raznih krajih na Kranjskem in od 1826 do smrti 27. julija 1862 župnik v Naklem. Zbiral je zgodovinske podatke o nakelski, selški in sosednjih župnijah. Gradivo, ki je dragocen zgodovinski vir, je iz njegovega dnevnika objavil Ivan Vrhovnik leta 1906 in 1907 v Izvestjih Muzejskega društva za Kranjsko. V Davči se je 4. marca 1811 rodil **Jože Bevk**. Bil je umni sadjar in je mnogo pisal v Novice o plevah in Kolomonovem žegnu. Umrl je 19. decembra 1850 kot župnik v Podkumu. Od Tomaža nad Praprotnim je bil doma **Lovro Pintar**, kjer se je rodil 2. avgusta 1814. Po gimnaziji v Karlovcu in bogoslovju v Ljubljani je kaplanoval v raznih krajih na Kranjskem, bil župnik na Zalem logu in na Breznici ter umrl 10. septembra 1875 v Tupaličah. Pod vplivom karlovških let se je ogreval za ilirizem. Objavljaj je domoljubne in poučne članke, mnogo pisal o negi sadnega drevja ter bil ob začetku ustavne dobe deželni in nato državni poslanec.

V Selcih se je rodil 9. aprila 1858 **Frančišek Krek**. Bil je nazadnje župnik na Vranji peči, kjer je umrl 2. avgusta 1921. Kot plodovit mladinski pesnik je svoje pesmi objavljaj največ v mladinskem listu Vrteu. Izredno dejavnost je razvijaj **Jožef Kržišnik** iz Zgornje Luše, kjer se je rodil 31. marca 1865. Po študiju moderne filologije na Dunaju, ki ga je moral prekiniti zaradi bede, je stopil v mariborsko bogoslovje. Najprej je kaplanoval na Spodnjem Štajerskem, nato končaj modroslovne študije na Dunaju, prestopil v ljubljansko škofijo in bil nazadnje do smrti 22. januarja 1926 župnik in dekan v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Zlagaj je lirske in epske pesmi, se poskušaj v dramatiki in prevajaj francosko leposlovno prozo. V Smolevi se je 28. julija 1857 rodil **Peter Josip Jeram**. Po šolanju v domovini in v Milwaukeeju je postal v ZDA misijonar.

Spisal je slovensko-angleško slovnico. Maja 1897 je utonil v North Eel Riverju v Kaliforniji.

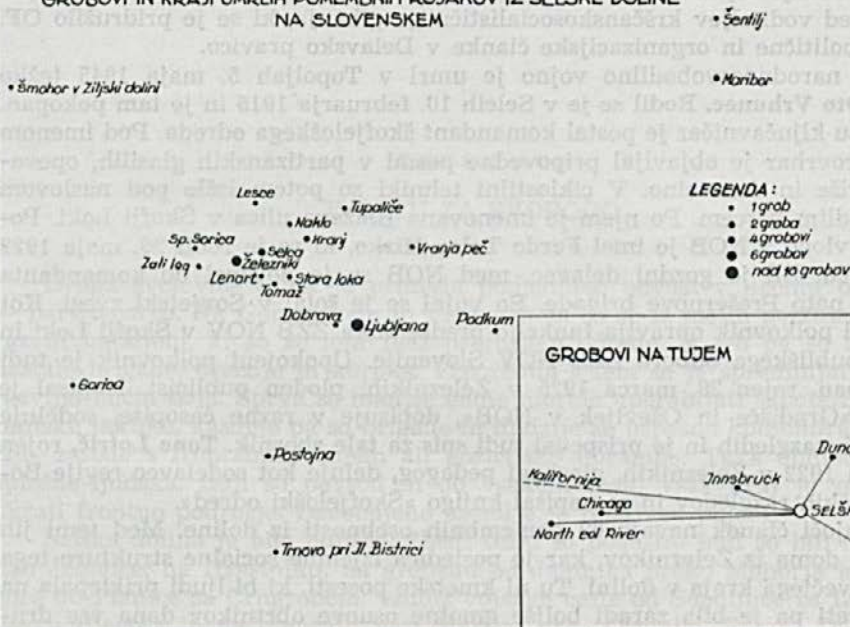
Kot odličen šolnik, znanstvenik in organizator se je uveljavil **Jakob Šolar** z Rudna, kjer se je rodil 29. aprila 1896. Po bogoslovju je študiral v Ljubljani slovenščino in francoščino, nakar se je strokovno izpopolnjeval v Parizu. Do zadnje vojne je poučeval oba jezika na škofijski gimnaziji v Šentvidu. Sodeloval je pri izdajah slovenskih čitank za srednje šole, proučeval slovenski jezik in slovstvo, bil glavni ekscerptor za veliki slovar slovenskega knjižnega jezika, priredil komentirano izdajo Detelovih spisov, urejal knjižno zbirko Cvetje iz domačih in tujih logov in bil urednik Slovenskega jezika, glasila Slavističnega društva Slovenije, ki mu je bil soustanovitelj. Umril je v Ljubljani 23. junija 1968. Razen bogoslovja je študiral slavistiko **Janez Dolenc** iz Železnikov (rojen 20. aprila 1912). Je dolgoletni urednik publikacij Mohorjeve družbe ter se udeležuje kot publicist in prevajalec. V Pustotah, zaselku Zgornje Luše, se je 13. novembra 1901 rodil **Janez Okorn**. Kot obetajoči talent je zlagal pesmi, pisal leposlovno prozo, literarne glose in skice iz svetovnega slovstva, a je že med bogoslovnimi študijami umrl 27. februarja 1927 v Ljubljani.

Posamezni rojaki Selške doline pa so se izkazali tudi v drugih poklicih. Med njimi je bil najpomembnejši **Lovrenc Košir** iz Spodnje Luše (r. 29. julija 1804). Bil je uradnik ljubljanskega gubernija. Leta 1836 je predlagal dunajski vladi, da odpravi pobiranje poštnih pristojbin v gotovini in uvede poštno znamko. Vlada sicer predloga ni osvojila, ker pa so Angleži šele leta 1840 uvedli poštno znamko, velja Košir za njenega izumitelja. Umril je v Zagrebu, star nad 70 let. Znamenit sadjar je bil **Jernej Pintar** od Tomaža nad Praprotnim (r. 2. avgusta 1819, umrl tu 19. maja 1869). Bil je posestnik in brat duhovnika Lovra. Z besedo in zgledom je učil kmete umnega sadjarstva, jim dajal sadike in cepiče ter jim ustanavljal in urejal drevesnice. Na sadjarskih razstavah je bil dvakrat odlikovan. Zavarovalni uradnik in nato tiskarski korektor v Ljubljani je bil **Anton Sušnik** iz Železnikov (r. 9. januarja 1850, umrl 24. avgusta 1895 v Ljubljani). Objavljal je poučne članke ter prevode iz češkega, ruskega in francoskega slovstva. Za dramatično društvo je priredil več iger.

Železnikar **Franc Thaler** (r. 18. septembra 1865) je bil zaslužen župan v narodno ogroženem obmejnem Šentilju. V hudih bojih z Nemci je bil med ustanovitelji tamošnjega Bralnega društva, Hranilnice in posojilnice in Slovenskega doma. Umril je 24. januarja 1936 na svojem posestvu Karlovem pri Šentilju. Kmetski posestnik je bil tudi ljudski pesnik **France Vidmar-Pustotnik** iz Pustot v Zg. Luši, kjer se je rodil 6. aprila 1867 in umrl v Krivem brdu 19. februarja 1952, pokopan je pri Sv. Lenartu. V Zgornji Sorici je bil doma železniški uradnik **Ivan Kejžar** (r. 28. avgusta 1871). Od 1906 do smrti 24. maja 1938 je bival v Mariboru. Tu je pred prvo vojno predsedoval Bralnemu društvu ter ustanovil Dramatično društvo in Zvezo slovenskih železničarjev, ki je pripravljala teren za rešitev slovenskega Maribora leta 1918.

Pri Lenartu nad Lušo se je rodil 8. oktobra 1886 **Frank Tavčar**. Kot delavec se je zaposlil v ZDA in umrl 1945 v Chicagu. Objavljal je črtice, v katerih je slikal boj kulakov in bajtarjev, življenje izkoriščanih delavcev in naših izseljencev v Ameriki. Napisal je tudi dve žaloigri in satirično komedijo. V Dražgošah se je rodil 17. februarja 1905 **Maksimilijan Stupica**, inženir tekstilne tehnologije. Na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo je predavatelj za kompozicijo tkanin in tehnologijo tkanja. Piše znanstvene razprave in strokovne članke.

GROBOVI IN KRAJI UMRLIH POMEMBNIH ROJAKOV IZ SELŠKE DOLINE
NA SLOVENSKEM

Kot z izjemnim številom kulturnih delavcev, se ponašajo starodavni obrtniški, zdaj industrijski Železniki tudi z množitelji naših materialnih dobrin. Ena najstarejših fužinarskih družin, ki ji moremo slediti po pisanih virih nazaj v drugo polovico 16. stol., so bili Plavci. Eden teh, **Jurij Plavec** (1595—1645) je tako dvignil očetovo podjetje, da je postala polovica vasi Rudna njegova. Kot ključar domače cerkve je dosegel, da se je ločila od župnije Selca in da so postali Železniki farno središče. Drugi pomemben član te rodbine je bil **Janez Peter Plavec** (1762—1827). Bil je mogočen fužinar in v času Napoleonove Ilirije župan. Kasneje sta njegova sinova prodala fužinarske deleže domačim Globočnikom ter se posvetila trgovini z mešanim blagom in z železnino. Druga veljavna fužinarska družina so bili Levičniki. Zlasti je bil podjeten **Luka Levičnik** (6. oktober 1790—26. avgust 1860), ki se je razen z žebjarstvom ukvarjal tudi s trgovino z železom. Po trgovskih poslih je potoval peš v Trst, Reko, Slavonijo in celo v Bosno. Strojni inženir **Josip Boncelj** (r. 17. julija 1884) je v Ljubljani vodil Strojne tovarne in livarne ter jih preuredil v moderno industrijsko podjetje. Nato je bil docent za splošno strojeslovje na univerzi v Ljubljani in redni profesor tehniške fakultete v Zagrebu. Leta 1960 je v posebni publikaciji orisal osebnost znamenitega fizika Jožefa Stefana in njegovo delo na področju elektrike in elektronike. Umril je 5. januarja 1971 v Celju in je pokopan v Železnikih. Njegov sin Josip je profesor na ekonomski fakulteti v Ljubljani.

Inženir kemije in montanistike je bil **Matija Žumer** (r. 4. januarja 1901, umrl 28. julija 1957 v Ljubljani). Bil je redni profesor za metalurgijo na univerzi v Ljubljani ter avtor knjig, razprav in člankov s področja svoje stroke. Pomembno se uveljavljajo tudi njegovi še živi bratje. **Alojz Žumer** (r. 26. junija 1899) je gozdarski inženir ter avtor znanstvenih razprav in strokovnih člankov.

Niko Žumer (r. 10. decembra 1905) je pobudnik gospodarskega razvoja Železnikov po zadnji vojni. **Srečko Žumer** (r. 31. maja 1895) je bil pred zadnjo vojno eden izmed voditeljev krščanskosocialističnega gibanja, ki se je pridružilo OF. Pisal je politične in organizacijske članke v Delavsko pravico.

Med narodnoosvobodilno vojno je umrl v Topoljah 5. maja 1945 težko ranjen **Oto Vrhunec**. Rodil se je v Selcih 10. februarja 1915 in je tam pokopan. Po poklicu ključavničar je postal komandant škofjeloškega odreda. Pod imenom Blaž Ostrovihar je objavljajal pripovedne pesmi v partizanskih glasilih, opeva-joč tovariše in domovino. V ciklostilni tehniki so potem izšle pod naslovom Pesmi padlim borcem. Po njem je imenovana Blaževa ulica v Škofji Loki. Pomembno vlogo v NOB je imel **Ferdo Tolar-Mirko**, ki se je rodil 29. maja 1922 na Prtovču. Bil je gozdni delavec, med NOB se je povzpел do komandanta Vojkove, nato Prešernove brigade. Po vojni se je šolal v Sovjetski zvezi. Kot upokojeni polkovnik opravlja funkcijo predsednika ZZB NOV v Škofji Loki in člana republiškega odbora ZZB NOV Slovenije. Upokojeni polkovnik je tudi **Ciril Zupan**, rojen 29. marca 1925 v Železnikih, ploden publicist. Napisal je knjižico »Gradišče in Oševljek v NOB«, dopisuje v razne časopise, sodeluje pri Loških razgledih in je prispeval tudi spis za tale zbornik. **Tone Lotrič**, rojen 10. junija 1922 v Železnikih, glasbeni pedagog, deluje kot sodelavec revije Borec in Loških razgledov in je napisal knjigo »Škofjeloški odred«.

Pričujoči članek navaja 69 pomembnih osebnosti iz doline. Med temi jih je kar 34 doma iz Železnikov, kar je posledica izjemne socialne strukture tega daleč največjega kraja v dolini. Tu ni kmetske posesti, ki bi ljudi priklepala na dom, hkrati pa je bila zaradi boljše gnotne osnove obrtnikov dana vse drugačna možnost za nadaljnje šolanje mladine izven domačega kraja kot na kmetih. Ni slučaj, da so prav odtod domala vsi pomembni pravniki, gospodarstveniki, tehnični strokovnjaki, medtem ko so majhna vaška naselja šolala izven doma v prvi vrsti duhovnike, kolikor se niso posamezni talenti v domačem okolju izkazali kot podobarji ali napredni kmetovalci.